

Quản lý xây dựng văn hóa nhà trường ở các trường trung học cơ sở huyện Bình Chánh, thành phố Hồ Chí Minh

Võ Phương Hoài*, Hồ Văn Thống**

*Học viên Cao học Trường Đại học Đồng Tháp

** TS, Trường Đại học Đồng Tháp

Received: 2/11/2024; Accepted: 12/11/2024; Published: 24/11/2024

Abstract: Based on local practical requirements, the author chose to research the topic: "Management of building school culture in secondary schools in Binh Chanh district, Ho Chi Minh City"; the article presents some issues from the results of the above research.

Keywords: School culture, secondary school, Binh Chanh district, Ho Chi Minh City.

1. Đặt vấn đề

Ngày 29 tháng 12 năm 2017, TP Hồ Chí Minh đã ban hành Quyết định số 67/2017/QĐ- UBND về Quy tắc ứng xử của cán bộ, công chức, viên chức và người lao động làm việc trong các cơ quan hành chính, đơn vị sự nghiệp công lập trên địa bàn TP Hồ Chí Minh. Đây là văn bản hành chính quy định các chuẩn mực xử sự của công chức khi thi hành nhiệm vụ, công vụ và trong quan hệ xã hội nhằm bảo đảm sự liêm chính, văn minh, chuyên nghiệp phù hợp với nghĩa vụ và trách nhiệm của công chức, viên chức trên địa bàn TP Hồ Chí Minh. Trong đó có đội ngũ công chức, viên chức làm việc trong các trường học. Đối với đội ngũ thầy cô giáo, văn hóa nhà trường (VHNT) thúc đẩy sự sáng tạo cá nhân cùng chung tay môi trường thân thiện, tình cảm thương yêu chân thành giữa các thành viên và đảm bảo cho sự hợp tác vì mục tiêu chung (UBND TP Hồ Chí Minh, 2017).

Trên địa bàn huyện Bình Chánh, TP Hồ Chí Minh, trong nhiều năm qua các trường THCS luôn ý thức và phấn đấu không ngừng cho mục tiêu nâng cao chất lượng giáo dục, từng bước hướng tới sự phát triển bền vững. Bên cạnh những tác động tích cực, thì những yếu tố tiêu cực từ môi trường văn hóa nhà trường tự phát đang hàng ngày, hàng giờ tác động sâu sắc đến quá trình giáo dục trong nhà trường, đến các thầy cô và cả các em học sinh của nhà trường.

Vì vậy "Quản lý XD VHNT ở các trường THCS huyện Bình Chánh, Thành phố Hồ Chí Minh" là vấn đề cần thiết.

2. Nội dung và kết quả nghiên cứu

2.1. Quản lý XD VHNT THCS

Quản lý XD văn hóa ở nhà trường vừa là yêu cầu, vừa là mục tiêu của mỗi nhà trường. Theo đó, quản lý XD VHNT là quá trình tác động có ý thức, có định

hướng lên tất cả các thành tố tham gia vào quá trình tác động của chủ thể quản lý tới đối tượng quản lý, nhằm đưa ra các hoạt động XD VHNT cụ thể để đạt được kết quả mong muốn một cách hiệu quả, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo trong nhà trường.

Quản lý XD VHNT gắn với điều kiện cụ thể của mỗi một nhà trường nhưng nhìn chung nó sẽ bao gồm các vấn đề lớn cần tập trung đó là XD nền VH đạo đức xã hội chủ nghĩa trong trường học. Tích cực XD môi trường học an toàn, thân thiện, cảnh quan hiện đại, mối quan hệ tốt đẹp, thương hiệu và giá trị đạo đức của nhà trường.

Quản lý XD VHNT là một quá trình tác động có hướng đích của chủ thể quản lý nhà trường đến khách thể thuộc về yếu tố VHNT thông qua các biện pháp quản lý phù hợp nhằm đưa hoạt động XD VHNT đạt được kết quả cao nhất, đồng thời góp phần nâng cao chất lượng GD&ĐT trong nhà trường.

2.2. Đánh giá chung về thực trạng quản lý XD VHNT ở các trường THCS huyện Bình Chánh,

Tác giả khảo sát bằng phiếu với 30 CBQL (Hiệu trưởng, Phó hiệu trưởng, tổ trưởng chuyên môn...); 60 GV và 240 học sinh của 3 trường THCS ở huyện huyện Bình Chánh, Thành phố Hồ Chí Minh, kết quả như sau:

2.2.1. Điểm mạnh

Cả ba nhà trường đều có đội ngũ CB, GV, NV được biên chế đủ về số lượng, đảm bảo chất lượng. 100% CB, GV, NV có trình độ chuyên môn đạt chuẩn và trên chuẩn. Các thầy cô luôn yêu nghề, yên tâm công tác, nhiệt tình có tinh thần trách nhiệm cao trong công việc và luôn mong muốn nhà trường phát triển. Có nhận thức tốt về tầm quan trọng của VHNT, sẵn sàng hợp tác, học hỏi và chia sẻ với nhau trong công

việc và cuộc sống. HS đa số chăm ngoan, có tinh thần, ý thức cao trong học tập và rèn luyện; đoàn kết, thân thiện và hợp tác, giúp đỡ nhau cùng tiến bộ. Chất lượng giáo dục của nhà trường ngày càng được nâng cao, uy tín của nhà trường ngày càng được khẳng định.

Cơ sở vật chất, TBDH của nhà trường từng bước được đầu tư XD áp ứng yêu cầu của trường chuẩn quốc gia và yêu cầu đổi mới giáo dục. Bên cạnh những điểm mạnh chung, thì mỗi nhà trường còn có những mặt mạnh riêng:

Những năm qua, cùng với việc thực hiện nhiệm vụ chính của nhà trường là công tác dạy và học, công tác duy trì VHNT tuy không được tách thành nội dung riêng; nhưng đã được thể hiện trong tất cả các mặt hoạt động của nhà trường, từ việc XD các mục tiêu, kế hoạch, chính sách, các chuẩn mực, nội quy đến việc tổ chức thực hiện nhiệm vụ, cũng như công tác chỉ đạo, kiểm tra tại đơn vị. Có thể thấy các nội dung về VHNT đã được thực hiện một cách nghiêm túc, phát huy được sức mạnh của các tổ chức và cá nhân trong nhà trường, XDKhỏi đoàn kết nhất trí cao trong tập thể nhà trường góp phần hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ mỗi năm học.

2.2.2. Điểm yếu

Nhận thức của một bộ phận CBQL, GV, HS nhà trường về vị trí, vai trò của quản lý VHNT còn hạn chế dẫn đến một bộ phận HS chưa có cố gắng trong học tập và rèn luyện, còn lười học, chưa tự giác, hay vi phạm nội quy, chuẩn mực đạo đức của nhà trường.

Quản lý VHNT còn chưa được quan tâm đúng mức, nội dung quản lý VHNT chưa được cụ thể hóa, chưa có định hướng chiến lược và các biện pháp

hữu hiệu nên quá trình thực hiện còn mang tính tự phát nên chưa phát huy được vai trò chủ thể của các cá nhân trong nhà trường và hiệu quả đạt được chưa cao.

Cơ sở vật chất chưa đồng bộ và hiện đại, chưa có nhà đa năng để phục vụ các hoạt động tập thể của nhà trường và luyện tập TDTT cho GV, HS.

2.3. Biện pháp quản lý XDVHNT ở các trường THCS huyện Bình Chánh, TP.Hồ Chí Minh

2.3.1. Nâng cao nhận thức cho CB, GV và học sinh về tầm quan trọng của XDVHNT

Tạo sự đồng thuận và cam kết từ tất cả thành viên: Giúp CB, GV và học sinh nhận thức rõ vai trò và trách nhiệm của mình trong XD và duy trì một môi trường văn hóa lành mạnh, từ đó tạo sự đồng lòng và cam kết tham gia tích cực vào các HĐVH của nhà trường.

XDMôi trường học tập tích cực và đoàn kết: Nâng

cao nhận thức về VHNT giúp các thành viên hiểu và trân trọng các giá trị văn hóa, góp phần tạo nên một môi trường học tập và làm việc thân thiện, hợp tác, thúc đẩy tinh thần đoàn kết và hỗ trợ lẫn nhau.

2.3.2. Thiết kế nội dung XDVHNT phù hợp với chiến lược phát triển nhà trường trong giai đoạn mới

Thiết kế nội dung XDVHNT giúp CBQL nhà trường phát huy được vai trò của mình trong việc hoạch định và sắp xếp các vấn đề quản lý XDVHNT. Thiết kế các nội dung XDVHNT phù hợp với điều kiện và chiến lược phát triển các nhà trường sẽ phát huy được tối đa sức mạnh của tập thể, những nội lực tiềm ẩn trong nhà trường.

Thiết kế nội dung XDVHNT phù hợp với chiến lược phát triển các nhà trường sẽ giúp các nhà trường XD được một văn hóa đặc trưng, đồng thời góp phần đưa chất lượng đào tạo của các nhà trường đi lên.

Nội dung XDVHNT được thiết kế trên cơ sở đánh giá thực trạng VHNT hiện nay kết hợp với những định hướng phát triển chiến lược của các nhà trường trong tương lai, nhưng phải kế thừa được những giá trị VH tốt đẹp đang có, đồng thời hình thành những giá trị VH mới phù hợp với tầm vóc phát triển của các nhà trường.

2.3.3. Lập kế hoạch XDVHNT đáp ứng mục tiêu phát triển nhà trường trước mắt và lâu dài

XDKH giúp có một bức tranh toàn cảnh về thực trạng của các nhà trường. Từ đó đánh giá được điểm mạnh, điểm yếu, thời cơ và thách thức trong XDVHNT. XDKế hoạch nhằm định hướng, kiểm soát tốt hơn các hoạt động XDVHNT. Kế hoạch hóa nội dung, biện pháp cụ thể gắn với trách nhiệm và quyền hạn của từng cá nhân, đoàn thể trong nhà trường, tạo điều kiện cho mỗi cá nhân, đoàn thể chủ động, tích cực thực hiện tốt nhiệm vụ đề ra.

Lập kế hoạch XDVHNT đáp ứng mục tiêu phát triển các nhà trường trước mắt và lâu dài là phải căn cứ vào sứ mạng, giá trị, tầm nhìn của nhà trường để thực hiện hóa những ý tưởng trong sự sắp đặt hợp lý khoa học trong nội dung phát triển nhà trường của các thành viên và định hướng cho những hoạt động XDVHNT cần được tiến hành trong thời điểm hiện tại cũng như tương lai. Lập kế hoạch là khâu mang tính chất đặt nền móng cho các khâu quản lý tiếp theo.

2.3.4. Đẩy mạnh tổ chức và chỉ đạo XDVHNT theo hướng phát huy tích cực vai trò của các thành viên trong việc XDVHNT

Tổ chức và chỉ đạo XDVHNT theo hướng phát huy tích cực vai trò của các thành viên trong việc XDVHNT, nhằm huy động tối đa sự tham gia của

các thành viên trong XDVHNT. Đồng thời, tạo nên một tập thể đoàn kết, thống nhất trong thực hiện XDVHNT. Tăng cường tính tự giác, ý thức cá nhân, tính trách nhiệm của mỗi thành viên trong vấn đề XDVHNT. Chia sẻ và phân quyền trong quản lý nhà trường cho từng thành viên thông qua việc phân công trách nhiệm và san sẻ quyền lợi cho họ.

ĐVHNTanh công tác tổ chức và chỉ đạo XDVHNT theo hướng phát huy tích cực vai trò của các thành viên trong việc XDVHNT” là nhằm XDmôi trường giáo dục lành mạnh, đoàn kết, và tích cực trong nhà trường. Biện pháp này khuyến khích sự tham gia và đóng góp của tất cả các thành viên, bao gồm giáo viên, học sinh, và nhân viên nhà trường, vào quá trình phát triển văn hóa chung.

Tất cả thành viên trong các nhà trường dù ở cương vị nào cũng là một nhân tố góp phần tạo dựng nên diện mạo riêng của nhà trường. Bồi trí tuệ của cá nhân được phát huy đúng lúc sẽ tạo nên động lực phát triển nhà trường. Tóm lại đẩy mạnh công tác tổ chức và chỉ đạo XDVHNT theo hướng phát huy tích cực vai trò của các thành viên trong việc XDVHNT là đảm bảo phát huy được vai trò của từng thành viên một đồng thời huy được sức mạnh của cả một tập thể trong hoạt động XDVHNT. Để đẩy mạnh công tác tổ chức và chỉ đạo XDVăn hóa nhà trường, cần thực hiện các nội dung sau:

- XDtâm nhìn và giá trị cốt lõi: Xác định rõ các giá trị văn hóa mà nhà trường hướng tới, bao gồm tinh thần học tập, đoàn kết, tôn trọng và trách nhiệm. Các giá trị này cần được phổ biến rộng rãi và thống nhất thực hiện trong toàn bộ nhà trường.

2.3.5. Thiết lập quy trình KTĐG phù hợp đối với các hoạt động XDVHNT

KTĐG nhằm phát hiện kịp thời những vấn đề chưa hợp lý của các hoạt động để có những điều chỉnh kịp thời sao cho hạn chế tối đa những hậu quả không tốt. KTĐGgiúp xác lập một hệ thống thông tin ngược từ các thành viên đến nhà quản lý nhằm giúp họ xác định được hiện trạng của những hoạt động. KTĐGđúng, hợp quy luật sẽ phát huy được khả năng làm việc của các thành viên

KTĐGphải được thực hiện trong cả một quá trình từ khi hoạt động được tiến hành, KTĐGmang phải phù hợp với từng nội dung. CBQL phải XDđược một kế hoạch KTĐGđặc trưng cho vấn đề XDVHNT. Kết quả định tính và định lượng phải được thể hiện đồng thời.

Thứ nhất, Xác định Mục tiêu và Tiêu chí Đánh giá

Thứ hai, Thu thập Dữ liệu

Thứ ba, Phân tích Dữ liệu và Đánh giá

Thứ tư, Báo cáo và Đề xuất Cải tiến

Thứ năm, thực hiện và Theo dõi Cải tiến

2.3.6. XDmôi trường thuận lợi cho XDVHNT đạt kết quả tối ưu

Đảm bảo cho các hoạt động XDVH trong nhà trường được diễn ra một cách đồng bộ, thống nhất. Tạo điều kiện tốt nhất về cơ sở vật chất cũng như môi trường tinh thần nhằm phát huy tối đa sức mạnh nội lực của nhà trường tronBQLXDVH. Tranh thủ sự ủng hộ của các liên đới bên ngoài nhà trường cùng tham gia vào quá trình XDVH.

XDmôi trường thuận lợi cho hoạt động XDVHNT đạt kết quả tối ưu tức là đảm bảo điều kiện về cơ sở vật chất, thiết bị kỹ thuật, đồng thời XDmôi trường cơ chế chính sách hợp lý, XDCác mối quan hệ bên trong và bên ngoài nhà trường trong quá trình quản lý XDVHNT. Để XDmôi trường thuận lợi cho hoạt động XDVăn hóa nhà trường đạt kết quả tối ưu.

3. Kết luận

Qua nghiên cứu thực trạng công tác quản lý XDVHNT ở các trường THCS huyện Bình Chánh, Thành phố Hồ Chí Minh có thể thấy: Trong những năm qua các nhà trường đã có nhiều cố gắng, nỗ lực trong việc thực hiện nhiệm vụ trên tất cả các mặt hoạt động, trong đó có quản lý VHNT.

Tuy nhiên, quản lý VHNT chưa được thể hiện một cách rõ nét, chưa có tính hệ thống, chuyên sâu và chưa được quan tâm đúng mức, còn bất cập với yêu cầu tác quản lý giáo dục trong giai đoạn hiện nay. Vẫn tồn tại một bộ phận HS có các hành vi vi phạm chuẩn mực và nội quy của trường, của ngành; còn một số cán bộ GV chưa nhận thức rõ, đầy đủ về tầm quan trọng của quản lý VHNT.

Tác giả đề xuất 6 biện pháp quản lý XDVHNT ở các trường THCS huyện Bình Chánh, TP Hồ Chí Minh.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Chấp hành TƯ Đảng (2013). Nghị quyết Số 29-NQ/TW “Về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo”,.

2. Ban Chấp hành TƯ Đảng (2014). Về XDvà phát triển văn hoá, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước, Nghị quyết số 33-NQ/TW, ngày 09/6/2014, Hà Nội.

3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ban hành ngày 26/12/2018 về Chương trình GDPT 2018.

4. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), Thông tư số 32/2020/TT-BGDĐT ngày 15/09/2020 về Điều lệ trường THCS, trường THPT và trường phổ thông có nhiều cấp học. Hà Nội